

foto: Berry de Reus

Met een handdruk bezegelen de burgemeester van Renkum, de heer Gebben (midden), en de voorzitter van de Stichting Airborne Museum, de heer Heij, de overdracht van de villa Hartenstein. Links Paul Tirion, de bouwcoördinator (19 december 2008).

Overdracht villa Hartenstein

Op 19 december van het vorig jaar is de villa Hartenstein officieel door de gemeente Renkum overgedragen aan de Stichting Airborne Museum. Nadat de nodige handtekeningen waren gezet, overhandigde de burgemeester van Renkum, de heer J.P. Gebben, de sleutel van het gebouw aan de bouwcoördinator, de heer Paul Tirion en de voorzitter van de Stichting Airborne Museum, de heer Driekus Heij. Zij betaalden op hun beurt het symbolische bedrag van één euro aan burgemeester Gebben voor de overdracht van de villa. De geplande uitbreiding wordt ook eigendom van de Stichting, maar de grond blijft in het bezit van de gemeente.

De 100e Ministry

De Ministry bij deze Nieuwsbrief draagt het nummer 100. We vieren dus een klein jubileum en dat is een goede gelegenheid nog eens terug te kijken naar het ontstaan van deze bijzondere bijlage. Het was Chris van Roekel, die 25 jaar geleden, direct na zijn aantreden als bestuurslid van de VVAM in maart 1983, voorstelde om bij ieder nummer van de Nieuwsbrief een kort artikel te voegen, waarin een bepaald aspect van de Slag om Arnhem voor het voetlicht kon worden gehaald. Chris voegde daaraan toe, dat het ook

een goed middel zou zijn om leden de gelegenheid te geven iets te publiceren. Wat begon als een experiment, is in de loop de jaren uitgegroeid tot een vast onderdeel van de Nieuwsbrief. De eerste Ministry, die handelt over 'Engelse postduiven tijdens de Slag om Arnhem', kwam uit in mei 1983 en werd geschreven door Chris van Roekel. Het is toepasselijk dat ook de 100e door hem is samengesteld!

Jaarvergadering op 4 april a.s.

De 29e Algemene Ledenvergadering, tevens Jaarvergadering van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum, zal worden gehouden op de ochtend van zaterdag 4 april 2009 in Hotel-restaurant Nol in 't Bosch, Hartensweg 60, 6704 PA Wageningen. Na de vergadering wordt geluncht en vervolgens is er een lezing over operatie Pegasus. Daarna wordt een wandeling gemaakt, waarbij een deel van de route van die operatie wordt gelopen. De uitnodiging voor deze dag en het programma vindt u als een aparte bijlage bij deze Nieuwsbrief.

Nieuwe Website voor de VVAM

De Vereniging Vrienden is bezig met het opzetten van een nieuwe website. De VVAM heeft hiervoor het tekstbureau MORFEEM in Oosterbeek in de arm genomen. Sinds 1 februari is de site 'in de lucht' (www.vriendenairbornemuseum.nl), maar hij is nog lang niet compleet. In het volgende nummer van de Nieuwsbrief komen we er uitgebreid op terug.

Nieuws over de renovatie

Sinds het verschijnen van de vorige Nieuwsbrief is er weer veel gebeurd in en rond het Airborne Museum. In het vorige nummer van de Nieuwsbrief meldten wij dat de gehele collectie van het museum is overgebracht naar een kazernecomplex op de Veluwe. Alle materiaal, dat men niet meer wilde gebruiken in het nieuwe museum, zoals tentoonstellingsmateriaal, vitrines en verlichting, is voor hergebruik geschonken aan kleine privé musea in de omgeving. Omdat de meeste diorama's niet meer terugkeren in het nieuwe museum, is gekeken of de panelen met de achtergrondschilderingen onbeschadigd konden worden verwijderd, om eventueel in andere musea te worden hergebruikt. Zo had het artilleriemuseum 'Firepower'

Het reusachtige gat achter Hartenstein, waarin de nieuwe ondergrondse uitbreiding zal worden gebouwd (25 januari 2009).

foto: Robert Voskuil

2

in Londen belangstelling getoond voor de schildering van de Oude Kerk, maar helaas bleek het niet mogelijk de panelen los te maken, zonder ze te beschadigen. Dit plan is dus helaas niet doorgegaan. De bouwactiviteiten begonnen met het slaan van boorpalen aan de westkant en de zuidkant van de villa Hartenstein, dit om wegzakken van het gebouw in de later te graven diepe bouwput te voorkomen. Voordat met graven werd begonnen, werd het terrein onderzocht op explosieven en op de aanwezigheid van oude putten en leidingen. Nadat dit onderzoek was afgerond, konden de graafmachines worden ingezet. Medio januari had de kolossale bouwput een diepte van 8 meter en kon men beginnen met het storten van het beton. Inmiddels is het hele gebouw zelf van boven tot onder 'gestript'. Alle wanden die in 1978 waren aangebracht, toen het Airborne Museum werd gevestigd in Huize Hartenstein, zijn verwijderd, om een geheel nieuwe inrichting mogelijk te maken. De medewerkers van het museum zijn ondergebracht in barakken op het terrein van het museum. Ze zijn nu druk bezig met het uitwerken van de inrichtingsplannen.

In Memoriam Jan Eykelhoff

Op 25 november van het vorig jaar overleed op 90-jarige leeftijd de Oosterbeker Jan Eykelhoff. Vanaf begin 1944 was Jan actief in de 'Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers', kortweg de 'L.O.' genoemd. Direct na de landing van de 1e Britse Airborne Divisie op 17 september 1944 meldde hij zich bij de Britten om hen te assisteren. Samen met een aantal andere vrijwilligers vormde hij een groep, die later het 'Oranje Bataljon' werd genoemd. Gedurende de eerste dagen van de strijd in Oosterbeek hielpen zij de Britten o.a. met het verzamelen van gedropte voorraden. Zijn verhaal over die periode is in 1984 gepubliceerd onder de titel 'De fietsende vaandrig' in het boek 'Zes Dorpen in Oorlog en Verzet'. In 1980 werd Jan Eykelhoff gevraagd om zitting te nemen in het eerste bestuur van de

Vereniging Vrienden van het Airborne Museum. Hij werd benoemd tot vice-voorzitter. Meer dan tien jaar zou hij dit blijven. Tijdens de Jaarvergadering van 30 maart 1991 nam hij afscheid met een speech, waarin hij vertelde hoe groot de invloed van die oorlogsperiode op zijn leven was geweest.

Battlefield tour op 4 juli 2009

Op zaterdag 4 juli 2009 houdt de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum een battlefield tour langs Wolfheze, Renkum en langs de westzijde van de voormalige Perimeter in Oosterbeek. De tour begint bij de landing- en dropzones 'S' en 'X'. Daarna bezoeken we in Wolfheze de collectie glider-onderdelen van ons lid Paul Hendriks. Vervolgens gaan we naar Renkum, waar eenheden van het 1e bataljon van het Border Regiment de weg naar Oosterbeek en Arnhem moesten afsluiten voor Duitse eenheden, die vanuit het westen oprukten. Hierna is er een lunch in Schoonoord in Oosterbeek. 's Middags wandelen we via het gebied van Ommershof bij de Graaf van Rechterenweg, de Van Lennepweg en de Van Borsselenweg naar de Rijn. Dit deel van de Perimeter werd voornamelijk door het 1e bataljon van het Border Regiment verdedigd. Het noordwestelijk deel van de perimeter werd verdedigd door andere eenheden, zoals Gliderpilots, Engineers en mannen van de 21st Independent Parachute Company. De Battlefield tour begint om 09.30 uur bij restaurant Schoonoord in Oosterbeek. Het ochtenddeel wordt per bus gedaan. De wandeling na de lunch heeft een lengte van ongeveer 6 km. Rond 16.30 uur zijn we weer in Schoonoord, om onder het genot van een drankje na te praten. De kosten zijn voor leden van de VVAM € 40,00, voor niet leden € 42,50. Hierbij zijn inbegrepen de rondleiding per bus, de lunch, een drankje na afloop en een speciaal vervaardigde gids met achtergrondinformatie. Opgave voor 1 juni 2009 door overmaking van € 40,00 (of € 42,50) op girorekening: 51 13 751, t.n.v. 'Airborne tours' te Oosterbeek onder vermelding van: 'Battlefield tour 4 juli'. De inschrijving is in volgorde van aanmelding. Er zijn in totaal 45 plaatsen beschikbaar.

Alleen als er geen plaats meer is, krijgt u bericht.

Airborne Wandeltocht te boek gesteld

De Airborne Wandeltocht is niet meer weg te denken uit de gemeente Renkum. Deze grootste dagwandeltocht van de wereld trekt ieder jaar weer tienduizenden wandelaars en toeschouwers. Ons lid Laurens van Aggelen, schrijver en journalist uit Arnhem, heeft over dit onderwerp onlangs een fraai boek gepubliceerd. Hierin laat hij door middel van een groot aantal verhalen van mensen allerlei aspecten van de wandeltocht aan de orde komen. Al die mensen zijn op de een of andere manier betrokken bij dit evenement en sommigen hebben ook de Slag om Arnhem mee gemaakt. Het boek staat vol met oude en recente foto's en geeft daardoor een uitstekend sfeerbeeld. De uitgave is geheel in kleur uitgevoerd, telt 216 pagina's en is voorzien van een luxe kaft. 'De Airborne Wandeltocht, jaarlijks eerbetoon aan de gevallen van de Slag om Arnhem' werd 6 september van het vorig jaar gepresenteerd in het Airborne Museum. Het

kwam uit bij uitgeverij White Elephant Publishing (www.we-publishing.nl). De prijs bedraagt € 29,95. Van harte aanbevolen!

Herdruk van 'Off at Last'

In 1997 verscheen het boek 'Off at Last', over het 7th battalion The King's Own Scottish Borderers, dat werd geschreven door ons lid Robert Sigmond. Dit boek is nu herdrukt en uitgegeven in een paperback editie in een oplage van 400 exemplaren (ISBN 978-90-812703-2-8). In Nederland kan deze paperback uitgave worden besteld bij de auteur, Utrechtseweg 126A, 6871 DV Renkum, e-mail: robert.sigmond@planet.nl. De prijs bedraagt € 26,50, inclusief porto. U ontvangt een nota bij ontvangst van het boek. In het Verenigd Koninkrijk kunnen belangstellenden het boek bestellen bij Niall Cherry, voor £ 22.95 plus £ 3.50 porto.

Expositie over 7 KOSB in Hotel Dreyeroord

In Hotel Dreyeroord aan de Graaf van Rechterenweg in Oosterbeek is sinds enige tijd een kleine expositie over the 7th Battalion The King's Own Scottish Borderers ingericht. Het materiaal hiervoor is deels afkomstig uit de privé collectie van Robert Sigmond en deels uit het Airborne Museum. Tijdens de Slag om Arnhem was Hotel Dreyeroord van 19 tot 22 september 1944 het hoofdkwartier van 7 KOSB. De mannen van deze eenheid noemden het 'The White House'. Nog ieder jaar bezoeken veteranen van dit bataljon hotel Dreyeroord. De tentoonstelling blijft waarschijnlijk open, totdat het vernieuwde Airborne Museum in september van dit jaar haar deuren opent.

Inpakken Nieuwsbrieven 'op historische grond'

Het verpakken en versturen van de Nieuwsbrief wordt al jaren georganiseerd door onze vroegere voorzitter Chris van Roekel. Nadat de Nieuwsbrief door de drukker is afgeleverd, komt een groep vrijwilligers van de VVAM bij elkaar, om etiketten te plakken, enveloppen te vullen en, indien nodig, acceptgirokaarten in te voegen. Tot voor kort gebeurde dit meestal op de bovenverdieping van het Airborne Museum. Nu dit niet meer mogelijk is, is men uitgeweken naar de grote

foto: Robert Voskuil

In de schuur van Chris van Roekel maakt een groep vrijwilligers de Nieuwsbrieven en Ministories klaar om te versturen (11 november 2008).

schuur achter het huis van Chris van Roekel in het Benedendorp in Oosterbeek. Evenals in het Airborne Museum, bevindt men zich ook hier 'op historische grond'. De huizen in dit deel van het dorp werden in september 1944 verdedigd door mannen van de Lonsdale Force. Ook de betreffende schuur, die vroeger behoorde bij het huis en de smederij van Breman, stond tijdens de Slag om Arnhem in de vuurlinie, getuige de vele kogel- en scherfgaten in de muren. Na de oorlog heeft de familie Breman nog een paar jaar in de schuur gewoond, omdat het huis door de gevechten en de beschietingen in de daarop volgende winter onbewoonbaar was geworden.

Boekje over oorlogscorrespondent Cotterell

Een van de journalisten die op 17 september 1944 met de 1e Britse Airborne Divisie mee ging naar Arnhem, was Anthony Cotterell. Vorig jaar verscheen over hem een brochure, die werd samengesteld door ons lid Philip Reinders. Hierin wordt beschreven hoe Anthony Cotterell, die werd geboren in 1916, al op jonge leeftijd geïnteresseerd raakte in de journalistiek. Aan het eind van de dertiger jaren kwam hij in dienst bij de krant de 'Daily Express'. In 1940 ging hij in het leger en vanaf dat moment begon hij aantekeningen te maken over wat hij meemaakte. Dit resulteerde in een aantal, in populaire stijl geschreven, boeken over militaire onderwerpen.

In april 1942 werd hij geplaatst bij het 'Army Bureau of Current Affairs', waar hij een van de auteurs werd. Iedere week moest hij artikelen schrijven voor officiële uitgaven van de 'War Office'. In de loop van de tijd klom hij op tot majoor.

Niet lang voordat operatie Market Garden zou beginnen, meldde hij zich bij de 1e Airborne Divisie, omdat hij een aantal artikelen wilde schrijven over deze eenheid. Op 17 september 1944 landde hij met de divisie bij Arnhem. Hij bereikte de brug, maar werd op 21 september gevangen genomen. Op 23 september raakte hij gewond bij het 'Brummen incident', waarbij een aantal Britse gevangenen werd neergeschoten. Over wat er daarna met hem is gebeurd en hoe hij uiteindelijk is overleden, bestaan verschillende verhalen. In de brochure heeft de auteur ze op een rij gezet.

De brochure, die is getiteld 'Major J. Anthony Cotterell, War Correspondent, Plymouth 1916 - Arnhem 1944', is geïllustreerd met foto's en telt 20 pagina's. Hij is in het Engels geschreven en is in eigen beheer in beperkte oplage uitgegeven.

De brochure is te bestellen bij: P. Reinders, Heemskerklaan 59, 6881 EM Velp, e-mail: reinders2@chello.nl. De prijs in Nederland is € 6,50 inclusief porto. Moet het boekje naar het buitenland worden verstuurd, dan bedraagt de prijs € 7,50.

Redactie Nieuwsbrief uitgebreid

Ons lid Joop Bal (van 'Bal Audiovisuele Communicatie' uit Oosterbeek) heeft aangeboden om te helpen bij de redactie van de Nieuwsbrief. Joop is gewend om teksten bij films te schrijven en te corrigeren en we zijn dan ook erg blij dat hij wil assisteren bij de productie van onze VVAM-periodiek.

Het Duitse Scholenproject

Mijn naam is Ingrid Maan. Als vrijwilliger bij het Airborne Museum probeer ik de Duitse markt voor ons museum te interesseren. In januari studeerde ik af aan de Radboud Universiteit Nijmegen bij de vakgroep Duitse Taal en Cultuur. Ik ben nu 'Doctorandus in de Duitse Taal en Cultuur'. Vroeger noemden we dat 'Duits Letterkundige'. Maar het houdt meer in. Tegenwoordig ben je ook 'Duitslandkundige' want de studie richt zich naast het taalkundige aspect ook op het economisch reilen en zeilen van Duitsland. Interculturele betrekkingen krijgen veel aandacht: Hoe gaan wij bijvoorbeeld om met cultuurverschillen? Het 'Duitsland-Nederland-beeld' krijgt veel aandacht in de opleiding. In dit en in een van de volgende nummers van de Nieuwsbrief zal ik wat vertellen over zaken, waarmee ik mij het afgelopen jaar bezig heb gehouden. In de eerste plaats is dat het Duitse Scholenproject. Het afgelopen jaar heb ik daarvoor een plan van aanpak geschreven, want daar begint alles mee. Allereerst moet onderzocht worden of de Duitse jeugd wel belangstelling heeft voor de geschiedenis van hun opa's (ik vind dat erg belangrijk met een blik op hun toekomst). Ook moet vastgesteld worden op welk niveau de stof in het huidige Duitse schoolsysteem behandeld wordt. We beperken ons voorlopig tot het gebied Nordrhein-Westfalen, omdat ieder 'Bundesland' in Duitsland een eigen onderwijsbeleid heeft. Wat ga je bij welke leerlingen behandelen? Leraren geschiedenis van Duitse en Nederlandse scholen zullen met ons museum om de tafel moeten gaan zitten, om daar goed zicht op te krijgen. En dan moeten de scholen naar Oosterbeek komen. Hoe ga je dat aanpakken? Het schoolproject moet ontwikkeld worden en als de boel gaat lopen, dan moet er voldoende begeleiding zijn. Op welke manier ga je de Duitse scholen benaderen? Er moet PR-materiaal gemaakt, lespakketten ontwikkeld en brieven geschreven worden. Allereerst heb ik met wat mensen 'uit het veld' gebrainstormd. Dat is niet zo moeilijk als je een studie Duitse Taal en Cultuur hebt gedaan. Eén van mijn docenten heeft als 'ervaringsdeskundige' gesproken tijdens een conferentie over internationale samenwerking tussen musea. Daar zijn ook mensen van ons museum bij geweest. Hij kon mij veel vertellen over cultuurverschillen tussen Duitse en Nederlandse museumbezoekers. Ook ben ik o.a. bij het advocatenkantoor Strick in Kleve geweest. De heer Strick heeft een businessclub en kent veel mensen. Van dit belangrijke netwerk kan ons museum veel profijt hebben. Bovendien heeft hij een uitgesproken mening over onze uitbreidingen. Hij voelt zich zeer betrokken bij het museum en hij waardeerde het, dat de verwa-

terde contacten uit het verleden weer opgepakt werden. Ik heb alleen nog niet zo veel met dit hernieuwde contact gedaan, omdat ik in beslag werd genomen door het samenstellen van een folder, waarmee we de Duitse markt kunnen 'bestormen'. Die folder is er nu ook gekomen. Op 'proef' zijn er 85 scholieren uit de voormalige DDR (Oost Duitsland) in het Airborne Museum geweest. Niet direct onze doelgroep, maar de scholen waren enthousiast. Het was die dag erg druk, want educatief medewerkster Suzanne Belleman had al twee Nederlandse klassen rondlopen en er waren ook nog een stuk of wat groepen aanwezig, waaronder Engelse bezoekers. Het was een heksenketel! Maar zó mooi om mee te maken! Er waren Engelse 'veteranen', die met de Duitse film meekeken en mij naderhand vroegen of dat de Nederlandse taal was: 'No sir, it was the german language!' En een oud Engels dametje dat verontwaardigd vaststelde, dat 'there in the coffee-room, there are all children!' Waarop vervolgens de oude granddad's zich met een paar stoelen pontificaal tussen al die 17-jarige Duitse pubers inplantten en triomfantelijk aan mij hun koffiebekertje toonden: 'I do have my coffee!' Ze hadden dolle pret met de koffieschenkende Duitse meisjes: 'Are you on holiday?' 'Where do you come from?' 'O, Germany, well, well, nice!' Een beetje schuw lachend keken de beleefde en behulpzame Duitse meisjes elkaar aan. En ik stond dat van een afstandje te bekijken en beseft: dáár doe je het allemaal voor. Dit contact tussen jong en oud, Duits en Engels, dáár gaat het om! Begin dit jaar doet een Duitse studente van de Hoge School van Arnhem en Nijmegen (HAN) een marketingonderzoek voor het scholenproject in Nordrhein-Westfalen. Na onderhandelingen met de vakgroep Duits van die opleiding, kwam zij, als marketingdeskundige, naar voren, om die taak op zich te nemen. Ik ben er erg blij mee, dat zij dit voor het Airborne Museum wil doen. Verder zijn directeur Dick Schlüter en ik in onderhandeling met de Radboud Universiteit in Nijmegen, om in samenwerking met de vakgroep 'Duitslandstudies' een 'behoeftenonderzoek' te doen onder scholieren, docenten en onderwijsbeleidsmakers in Duitsland. Op basis van de onderzoeksgegevens en de uitslag van het marketingonderzoek wordt het scholenproject ontwikkeld. In juli van dit jaar moet alles klaar zijn.

OPROEP: Ik zoek materiaal, ervaringen, anekdotes etc. om voor het scholenproject te gebruiken. Wat moet beslist wel/niet in het scholenproject opgenomen worden? Ook daar wil ik graag uw mening over horen. U kunt daarvoor contact met mij opnemen: 026-3334410 of mailen naar a.maan@planet.nl. Alvast hartelijk dank voor uw medewerking! (Ingrid Maan)

COLOFON

De Nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum Oosterbeek (Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek) en verschijnt vier keer per jaar. Het doel is bekendheid te geven aan het Airborne Museum, de Vereniging Vrienden en de geschiedenis van de Slag om Arnhem.

Telefoon museum: (026) 333 77 10

Redactie: drs. R.P.G.A. Voskuil, W. Boersma en J. Bal

Redactieadres: Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek, e-mail: vvam@airbornemuseum.org

Penningmeester/ledenadministratie: Frits Miedema, telefoon (026) 333 64 76, e-mail: fymiedema@planet.nl

Coördinatie verzending, archivering & distributie losse nummers: Chris van Roekel, Oosterbeek.

Vormgeving: Hildebrand DTP, Wageningen.

Druk: Drukkerij Verweij Wageningen B.V.